

- STAATSLIEDEN - UIT DEN WERELDOORLOG.

Dr. MICHAËLIS, de nieuwe Rijkskanselier.

„**T**och maar een burgerman...”
’t is een anecdote van Potgieter. Men verhaalt, dat hij zich de uitdrukking, ’t zij spijtig ontvallen liet, óf wat me waarschijnlijker lijkt, haar met opzet min of meer ironisch bezigde, na de nauwkeurige beschouwing van zijn door een kunstschilder vervaardigd portret.

Nu is ’t in Holland heel iets anders „maar een burgerman” te zijn, dan in Duitschland en met name in Pruisen, waar de adel nog een veelszins gesloten en machtige kaste vormt, met veel goeds, veel nobels.... maar ook met veel exclusiefs, dat waarlijk niet meer is naar de ontwikkelingsfase van onzen modernen tijd.... die, gelijk alles, door *God* alzoo is gevormd.

Onze historie nam een zoo gansch anderen loop.

In ’t groote pleit-van-tachtig-jaar koos naast het éénige Huis van Oranje slechts een klein gedeelte van den lageren adel de zijde der Hervorming; de ruggegraat van Holland was de burgerij uit de steden, wier type: de koopman-regent, straks koningen de wet voorschrijven zou.

In Duitschland ging alles zoo geheel anders.

Daár wendde Luther, die zijn volk kende als weinigen, zich dan ook in de eerste plaats tot „den Christelijken adel des Duitschen Rijks,” als tot de kern des volks, welks keuze voor de Hervorming in den middellijken weg beslissend zijn zou.

En daarom is het een ongehoord feit, misschién een typeering van komende toestanden, dat thans in de plaats van Bethman-Hollweg, die op de meest eervolle wijze ontslagen werd, die níét een keizerlijke plum op den hoed, maar een trouwen vriendenhanddruk ten afscheid kreeg, benoemd werd, wat we in de terminologie van daarstraks noemen kunnen „maar een burgerman.”

Dr. Michaëlis, de eerste na den keizer thans, heeft géén kwartieren.

Wat hij wórdén kan, als ’t hem gelukt het Schip-van-Staat door de schuimende wateren heen in de haven des Vredes te brengen, is moeilijk te berekenen. En wordt hij straks door zijn keizer uit dank voor bewezen diensten, in den adelstand verheven, dan zal hem dit allicht niet onverschillig laten, in zoover hij er zijn verdiensten door ziet erkend.

Maar het hóogste zal het hem zeker niet zijn.

Want Dr. Michaëlis kent een ánderen adel, die zijn oorsprong vindt, noch in geboorte, noch in verdienste, maar die uit genade verleend wordt, door het welbehagen Gods: den adel van het Koninkrijk der hemelen, die den begenadigde uitroepen doet: „Gij hebt ons onzen God gemaakt tot koningen en priesteren; en wij zullen als koningen heerschen op aarde.”

Reeds terstond, toen zijn naam voor de hooge functie werd genoemd, teekenden de bladen hem als „een streng geloovig Protestant.”

En al is niemand onzer een hartenkenner, het blijkt toch wel uit de bijzonderheden, die over zijn persoon bekend werden, dat hij zich de belijdenis van den Christus

Gods nimmer schaamde, en de zaak van Gods koninkrijk voorstond, waar hij kon. Veel heeft hij met name verricht voor den arbeid onder de jonge mannen.

Sinds 1912 is hij voorzitter van den Raad van Beheer van de Chr. Vereen. van Jonge Mannen te Berlijn en trad ook menigmaal als spreker op, in vergaderingen van religieusen aard.

Een lezer van het dagblad „De Nederlander,” die hem blijkbaar persoonlijk heeft gekend en ontmoet, geeft dit schoone getuigenis: „Als hij sprak, dan was er een levend Christen aan het woord, die zelf voor eigen leven dagelijks uit de Schrift kracht en troost putte, maar dit ook zoo nu en dan en in verband met zijn eigen leven en ervaring wel voor anderen, ook kon en gaarne deed.”

Welnu, — deze man is tot den hoogsten en moeilijksten post geroepen in het Duitsche Rijk en de oogen der gansche wereld zijn thans op hem gevestigd:

De vraag was, wat koers hij uitsturen zou....

Zou hij zijn volk verder brengen in de banen eener parlementaire machtsontwikkeling; zou hij daarbij de revolutionaire klip der volks-souvereiniteit weten te ontwijken... óf zou hij heil zoeken in de handhaving van al het bestaande, óók waar het naar de meening van talloos velen niet meer is „van dézen tijd?”

Zou hij buitenslands de hand uitsteken om te komen tot een oprechten, eerlijken vrede, — óf zou hij rammelen met het zwaard en doordroomen van veroveringen en annexatiën, die, al kónden ze worden doorgezét, toch maar weer in kiem nieuwe en nog veel vreeselijker oorlogen zouden mededragen?

Donderdag der vorige week trad hij ’t eerst in den Rijksdag op, ter ontwikkeling van zijn politiek program.

Eerst besprak hij de *schuld*vraag.

Niet Duitschland, maar Rusland, dat met zijn mobilisatie doorging, was z. i. de oorzaak van den oorlog. Dit moeten wij onbeslist laten. Daárover kan eerst in later tijden de historie oordeelen.

Vervolgens besprak hij den militairen toestand, zoo ter zee, als te land en den economischen toestand binnenslands, waaruit hij de conclusie trok, dat het Rijk, als ’t móést, volhouden *kon* en volhouden *zou*.

Maar toen kwam het groote punt aan de orde.

Rondweg sprak hij het uit, dat Duitschland den vrede liever heden sluit dan morgen. Duidelijker dan totnogtoe geschied was, gaf hij te kennen, dat het Rijk niet op veroveringen was uitgegaan en deze ook niet begeerde; het wil slechts tegen herhaling van wat gebeurd is gewaarborgd zijn.

Dit is natuurlijk het moeilijkste puntje. De groote vraag is, hoe men dat meent....

Beslist afgewezen werd echter met grooten nadruk elk vredesvoorstel, dat een grooter of kleiner stuk van het Rijk (waarmee denkelijk ook Elzas-Lotharingen werd bedoeld, al noemde hij dit niet) afscheuren wilde.

Of dit alles den vrede nader brengt?

Gezien de uitingen der Engelsche en Duitsche pers, twijfelen wij daaraan....

Toch, de Almachtige God geeft soms wonderlijke verrassingen.

Moge het den nieuwen kanselier, in de mogendheid des Heeren, gegeven zijn een spoedigen vrede te bevorderen!

P. Br.

